

Zdroj života

□

Lebo ako má Otec život sám v sebe, tak dal aj Synovi, aby mal život sám v sebe.

Ján 5:26

Ten, kto má Syna, má život; kto nemá Syna Božieho, nemá života.

1. Ján 5:12

V tomto článku sa pozrieme na charakter života, smrti a vzkriesenia. Bližšie sa pozrieme na zdroj života (v prvej časti) a vzkriesenia (v druhej časti). Zamyslíme sa nad Božím plánom pri stvorení a pri spasení a nad plnosťou života, ktorá s týmto plánom súvisí. Preskúmame dôsledky smrti a ako sú pri spasení odstránené. Skúmanie zdroja života nás privedie aj k

poznávaníu Božích vlastností a atribútov a k tomu, akú úlohu zohrávajú pri stvorení a pri spasení večný Boží Syn a Boží Duch.

Večný a živý Boh

Boh je večný, existuje nezávisle od tvorstva. Nie je nikým ani ničím zapríčinený. Bytie (existenciu) má sám osebe, je mu vlastné. Je samo-existujúci. Život má sám v sebe. Život je jedným z jeho základných vlastností (atribútov).

Zreteľne to vidíme pri udalosti, keď sa ukázal Mojžišovi z horiaceho kríka a išiel ho poveriť úlohou vyviešť izraelský národ z otroctva v Egypte: „A Boh riekol Mojžišovi: SOM, KTORÝ SOM. A ďalej riekol: Takto povieš synom Izraelovým: SOM ma poslal k vám“ (Exodus 3:14). Boh Mojžišovi zjavil svoju identitu, identifikoval sa ako Boh otcov izraelského národa, „Boh Abrahámov, Boh Izákov a Boh Jakobov“ (verš 15). Zároveň mu však zjavil aj svoje vlastné meno „JHVH“, ktoré sa číta zvyčajne ako Jahve či Jehova^{A)} (verš 15). Boh tu výslovne povedal, že Jahve (JHVH) je jeho meno: „Toto je moje meno na veky, a to je moja pamiatka z pokolenia na pokolenie“ (verš 15). Boh tu vyjadril, že následné generácie Božieho ľudu si ho majú pamätať pod týmto menom.

Boh sa praotcom izraelského národa zjavil pod menom Silný Boh všemohúci („El Šaddaj“). Toto meno vyjadruje Božiu moc a vládu. Boh učiní všetko, čo si zaumieni, a nikto a nič mu v tom nemôže zabrániť. Boh však praotcom nezjavil svoje meno JHVH (Jahve/Jehova), toto meno zjavil až Mojžišovi^{B)} (Exodus 6:3).

Mená zvyčajne vyjadrujú nejakú vlastnosť či atribút bytosti. Meno Adam znamená človek, ale aj ľudia (ľudstvo). Meno Abram znamená vysoký (veľký) otec. Toto meno vyjadruje, že Abram bude mať veľké množstvo potomkov. Keď Abrama Boh premenoval na Abraháma, čo znamená otec množstva, tak tým odkryl skutočnosť, že v ňom budú požehnané všetky národy zeme, že Abrahám bude otcom (podľa viery, v duchovnom zmysle) všetkých veriacich starozmluvnej i novozmluvnej éry (Rímskym 4. kapitola). Túto funkciu mena vidíme aj pri iných menách. Rovnako aj Božie vlastné meno: JHVH (Jahve, Jehova) vyjadruje dôležitý Boží atribút, jeho samo-existenciu. Keď Boh povie, že jeho meno je „Ja som“, tak tým vyjadruje, že on má bytie sám v sebe, že je večne živý, že zdrojom svojej existencie je on sám. Keď Boh povie, že jeho meno je „Som, ktorý som“, tak tým vyjadruje, že to, aký je, aké sú všetky jeho atribúty, závisí len na ňom. Len on sám zapríčiňuje sám seba a dáva sebe všetky vlastnosti, ktoré má. Zároveň to vyjadruje aj to, že on všetko pôsobí podľa vlastnej vôle a čokoľvek si zmyslí, to aj učiní a to sa stane. Je zvrchovaný vládca. V jeho mene je obrovská nezmerná autorita.

Vidíme to aj pri udalosti, keď povolal Mojžiša z horiaceho kra. Mojžiš sa zdráha a vyhovára, nechce prijať úlohu, ktorou ho Boh poveruje. Má pred tým bázeň, chce sa z toho vyšmyknúť, netrúfa si na to:

„Ale Mojžiš povedal Bohu: Kto som ja, aby som išiel k faraónovi a aby som vyviedol synov Izraelových z Egypta?!“ (Exodus 3:11). Mojžišov argument je, že on takejto úlohy nie je hoden, nie je súci či schopný ju vykonať. Formuluje to rečnickou otázkou: „Kto som ja?“ A tu prichádza Božia lekcia. Tu nejde o to, kto je Mojžiš, aké má schopnosti, ale ide o to, kto je Boh, akú má moc a aký má plán, čo sa chystá urobiť. Boh odpovedá na Mojžišovu rečnickú otázku tým, že mu odkrýva a pripomína, kto je on: „Ja som.“ A dodáva, že odteraz bude svojmu ľudu známy pod menom JHVH (Jahve), pretože toto meno vyjadruje základný Boží atribút samo-existencie a zvrchovanosti: „Ja som.“ Boh ďalej vysvetľuje Mojžišovi, že dielo vyvedenia izraelského ľudu sa podarí nie kvôli Mojžišovým schopnostiam, ale kvôli tomu, že Boh JHVH bude s ním: „... budem s tebou“ (verš 12). Mojžiš bude len prostredníkom Božieho plánu, avšak bude to Božia moc, ktorá dielo zrealizuje. Aby to pochopil aj izraelský národ, káže Boh Mojžišovi, aby im povedal: „SOM ma poslal.“

Stručne si to teraz zhrňme

Boh má život sám v sebe, je samo-existujúci, ničím nezapríčený. On je život sám osebe a je aj zdrojom života. Boh má absolútnu a nezávislú vládu nad všetkým. Úplne všetko, čo sa deje, je ním spôsobené priamo alebo nepriamo.

Večný a živý Boží Syn

Večný Boží Syn existuje rovnako ako Večný Boh vo večnosti, nezávisle od tvorstva. Jeho existenciu vo večnosti vyjadruje napríklad začiatok evanjelia Jána: „Na počiatku bolo Slovo a to Slovo bolo u Boha a to Slovo bol Boh. Ten/to Slovo bol/bolo na počiatku u Boha“ (Ján 1:1-2). Pre nás stvorené bytosti je ťažké až nemožné racionálne pochopiť skutočnosti a súvislosti, ktoré sa týkajú večnosti. Naša myseľ čerpá poznanie zo skúsenosti so stvorenou časnosťou. Boh nám veci týkajúce sa večnosti komunikuje spôsobom, ktorý reflektuje našu skúsenosť z časnosti, aby to bolo pre nás nejako uchopiteľné. Večný Boží Syn je aj Slovo, aj osobný živý Boh zároveň. Existenciu Božieho syna ešte pred stvorením sveta (vo večnosti) poznáme aj z jeho vlastnej výpovede: „Ježiš im povedal: Amen, amen vám hovorím, že prv než bol Abrahám, som ja“ (Ján 8:58). Nepovedal: „Skôr ako bol Abrahám, som bol ja.“ Nepovedal len to, že je dlhovekejší ako Abrahám. Povedal „som ja“, čím potvrdil svoju večnú existenciu nezávislú od stvorenstva. Odkryl, že čo do existencie je rovnako večný ako Boh.

Aj on má rovnako ako Večný Boh život sám v sebe (je samo-existujúci), avšak tento atribút dostal od svojho večného Otca: „Lebo ako má Otec život sám v sebe, tak dal aj Synovi, aby mal život sám v sebe“ (Ján 5:26). Židia samozjavujúce výroky Syna človeka, vteleného Božieho Syna, o jeho večnej existencii (o jeho samo-existencii u jeho Boha Otca) pochopili správne, pretože pre ne, pre to, že sa robil rovným Bohu, ho chceli ukameňovať na smrť, pretože odmietli jeho seba-zjavenie sa, ktoré považovali za rúhanie sa hodné smrti.

Večný Boží Syn je zároveň zdrojom života ľudí: „V ňom bol život, a ten život bol svetlom ľudí“ (Ján 1:4). To, že Boží syn je zdrojom života, sa týka ako stvorenia, tak aj spasenia.

Stvorenie – zdrojom života je Boh

Všetko živé stvorené, živú dušu, stvoril Boh. „A Boh riekol: Nech sa hemžia vody hemživými tvory, živou dušou, a vtáctvo nech lieta nad zemou, na tvári nebeskej oblohy. A Boh stvoril tie veľké ryby a všelijakú dušu živú, hýbajúcu sa, ktorými sa hemžia vody, podľa ich druhu, a všelijaké vtáctvo okrydlené podľa jeho druhu“ (Genezis 1:20-21). „A Boh riekol: Nech vydá zem živú dušu podľa jej druhu: hovädá a plazy a zemskú zver podľa jej druhu! A bolo tak. A Boh učinil zemskú zver podľa jej druhu i hovädá podľa ich druhu i všelijaký zemeplaz podľa jeho druhu“ (Genezis 1:24-25). „A Boh riekol: Učiňme človeka <Doslovne: Adama. Adam = i človek, i ľudia> na svoj obraz a podľa svojej podoby... A Boh stvoril človeka na svoj obraz, na obraz Boží ho stvoril, mužské a ženské pohlavie ich stvoril“ (Genezis 1:26-27).

Prostredníci stvorenia – večný Boží Syn (Slovo) a Svätý Duch

Prostredník stvorenia je večný Boží Syn

Boh stvoril všetko stvorené tak, že povedal, vyriekol slovo, a všetko povedané sa stalo stvorenou realitou (Genezis 1:1-31). Boh teda tvoril „skrze slovo“. Toto slovo je „to Slovo“, ktoré je prostredníkom stvorenia: „... ktorého (večného Božieho Syna) ustanovil za dediča všetkého, skrze ktorého učinil aj svety/veky“ (Židom 1:2). Všetko tvorstvo je stvorené vo večnom Božom Synovi a skrze neho: „... lebo v ňom je stvorené všetko, všetko, čo je v nebesiach i čo je na zemi, viditeľné i neviditeľné, buď tróny buď panstvá buď kniežatstvá buď vrchnosti, to všetko je stvorené skrze neho a cieľom neho, a on je predo všetkým, a všetko v ňom povstalo a stojí“ (Kolosenským 1:16-17). On zároveň všetko stvorené udržuje pri existencii.

Zdrojom života pri stvorení je večný Boží Syn (ako prostredník stvorenia)

Večný Boží Syn je prostredníkom všetkého stvorenia a on je zdrojom života všetkého živého aj ľudí: „Na počiatku bolo Slovo a to Slovo bolo u Boha a to Slovo bol Boh. Ten, to Slovo bolo na počiatku u Boha. Všetko povstalo skrze neho, a bez neho nepovstalo ani jedno z toho, čo povstalo. V ňom bol život, a ten život bol svetlom ľudí“ (Ján 1:1-4).

Zdrojom života pri stvorení je Svätý Duch (ako prostredník stvorenia)

Pri stvorení sveta vidíme prítomnosť Božieho Ducha a jeho úlohu: „... a tma bola nad priepasťou, a Duch Boží sa oživujúci ^{D)} vznášal nad vodami“ (Genesis 1:2). Boží Duch je prítomný pri stvorení a pôsobí oživujúco. Živé tvory, ktoré dýchajú a nazývajú sa „živá duša“, stvoril Boh tak, že do neživého materiálneho tela, ktoré sám utvoril, vdýchol život, vdýchol „dych života“: „A Boh Jahve utvoril Adama, človeka, vezmúc prach zo zeme a vdýchol do jeho nozdier dych života, a človek sa stal živou dušou“ (Genesis 2:7). Dych života je tesne prepojený s duchom života a dáva ho Boh prostredníctvom svojho Ducha. Prepojenie dychu života a ducha života vidíme vo verši Genesis 7:22, ktorý opisuje smrť všetkého živého, čo žilo na súši, v dôsledku potopy ako Božieho súdu. „Všetko živé“ je tam opísané výrazom „všetko, čo malo dych ducha života vo svojich nozdrách“.^{E)} Všetko živé, čo dýcha, má v sebe život preto, lebo mu Boh vdýchol dych života. Všetko, čo žije a dýcha, žije preto, lebo dostalo od Boha ducha života. Tento duch života pochádza od Božieho Ducha. Môžeme to zreteľne vidieť napríklad vo vyznaniach Jóba: „... že tak iste, dokiaľ len bude vo mne dych môjho života a duch Boha v mojich nozdrách“ (Jób 27:3), alebo „Duch silného Boha ma učinil a dych Všemohúceho mi dal život“ (Jób 33:4).

Strom života

Božím plánom pre stvoreného človeka je plnosť života, ktorý dostal pri stvorení od večného Boha skrze večného Božieho Syna a skrze večného Božieho Ducha, a vládnutie nad celým zemským tvorstvom v dokonalej poslušnosti jeho Bohu Stvoriteľovi a v plnom spoločenstve s jeho Bohom. Táto plnosť života sa mala realizovať v životnom priestore (prostredí) rajskej záhrady. Súčasťou tejto plnosti života bolo osobné spoločenstvo s Bohom Stvoriteľom, ktoré sa realizovalo v rajskej záhrade (Genesis 3:8). A súčasťou plnosti života bolo aj jedenie zo stromu života: „A Boh Jahve vysadil záhradu čiže raj v Édene, od východu, a tam postavil človeka, ktorého utvoril. A Boh Jahve dal, aby vyrástol zo zeme všelijaký strom žiadúci na pohľad a ovocím dobrý na jedenie, a strom života prostred raja, ako aj strom vedenia dobrého i zlého“ (Genesis 2:8-9).

Je zaujímavé, že okrem toho, že zdrojom života človeka je Boh sám (Boh Otec, Boh Syn, Boží

Duch), aj stvorený rajský strom života nejakým spôsobom plní funkciu zdroja života (má sprostredkujúcu funkciu). Stvorený človek je zemský človek žijúci v materiálnom fyzickom tele a je nesmrteľný, pretože smrť pred pádom neexistovala. Akú funkciu teda plní strom života? Písmo to priamo nevysvetľuje. Môžeme však usudzovať, že ak by (hypoteticky) nedošlo k pádu, smrti a zamedzeniu prístupu k stromu života, pokračujúce jedenie zo stromu života by (nejakým spôsobom) viedlo k oslávenej večnej existencii. Takáto dedukcia (špekulácia) však nijako nie je dôležitá a nepotrebujeme sa ňou zaoberať, pretože k pádu došlo.

Smrť

Neposlušnosť človeka, ľudská vzbura, pád (Genezis 3:1-24), prestúpenie prikázania o nejedení zo stromu poznania dobrého a zlého (Genezis 2:16-17), mali za následok Boží trest a kliatbu. Súčasťou tohto trestu bol príchod smrti a porušenia do celého zemského tvorstva. Smrť zničila ten život, ktorý Boh stvoril. Súčasťou tohto trestu bolo aj zamedzenie prístupu k stromu života.

Zamedzený prístup k stromu života

Dôvod, pre ktorý Boh vyhnal človeka z raja a zamedzil mu prístup k stromu života, bol ten, aby padlý človek nemohol žiť na veky: „Vtedy povedal Boh Jahve: Hľa, človek sa stal ako jeden z nás, aby vedel dobré i zlé. A tak teraz, aby nevystrel svojej ruky a nevezal ešte aj zo stromu života a nejedol, a žil by potom na veky, vyžeňme ho! A Boh Jahve ho poslal preč z raja, zo záhrady Édena, aby obrábal zem, z ktorej bol vzatý. A vyhnal človeka a osadil cherubínov od východnej strany záhrady Édena, a to s plamenným mečom plápolajúcim strážiť cestu ku stromu života“ (Genezis 3:22-24). Z tohto textu spoznáваме, že strom života plnil nejakú úlohu v tom, aby človek mal večný život.

Spása – návrat do večného života – vzkriesenie a prístup k stromu života

Pôvodný Boží plán pri stvorení bol, aby človek žil večne v plnosti života a v osobnom spoločenstve so svojim Bohom Stvoriteľom. Ľudský pád tento zámer zničil. Obnovenie tohto pôvodného plánu^{F)} si vyžaduje spasenie, ktoré musí obsahovať vyriešenie/odstránenie smrti, ktorá je prekážkou života, a zároveň aj návrat k stromu života.

Návrat k stromu života

Po páde a vyhnaní človeka z rajskej záhrady už nie je možný život v tej podobe a plnosti, ako človek život poznal a žil v rajskej záhrade. Človek stratil to Božie zaopatrenie, ktoré v rajskej záhrade mal, bez nutnosti namáhavo pracovať pre svoju obživu. Človek stratil spoločenstvo s Bohom, a tým aj svoju pôvodnú identitu. Do života človeka vstúpila smrť so všetkými svojimi aspektmi a dôsledkami, vstúpilo porušenie a márnosť. Do života človeka vstúpil hriech so všetkými svojimi dôsledkami.

Cesta späť do rajskej záhrady formou fyzického návratu možná nebola. Tým bol aj zamedzený fyzický návrat k stromu života. Keď Boh vyhnal človeka z rajskej záhrady, človek sa do nej nemohol vrátiť vlastnou silou. Nemohol sa prebiť cez cherubínov a ich meče. Človek stratil prístup k večnému životu.

Ale Boh vo svojej добрote a milosti dal možnosť nápravy, obnovy a spásy, dal možnosť cesty návratu k stromu života. Táto cesta však nevedie cez prebitie sa cez cherubínov a fyzický priamy návrat do rajskej záhrady a k stromu života^G). Táto cesta vedie cez bránu, cez dvere, ktorými je Boží Syn, Pán Ježiš Kristus, ktorý bol človeku Adamovi a celému ľudstvu zasľúbený ako „semeno ženy“ už pri páde do hriechu v rajskej záhrade (Genesis 3:15). Pán Ježiš osobne túto pravdu zjavil: „Ja som dvere. Ak niekto vojde cezo mňa, bude zachránený...“ (Ján 10:9). On je tá úzka cesta a úzka brána.

Táto cesta vedie cez vzkriesenie, ktoré pozostáva zo znovuzrodenia (duchovné vzkriesenie) a vzkriesenia tela (vzkriesenie do osláveného nebeského tela). Prostredníkmi oboch zložiek vzkriesenia a návratu do života – do osláveného večného života – sú opäť večný Boží Syn a večný Boží Duch. O tom si povieme viac v druhej časti.

Božia spása, ktorej výsledkom je večný život, znamená aj návrat k stromu (drevu) života. V Zjavení je v odkazoch do siedmich zborov opísané vojsko do večného života, do oslávenej existencie cez frázu „ten, kto víťazí, získa to a to“. Súčasťou osláveného večného života je aj jedenie zo stromu života: „... Tomu, kto víťazí, dám jesť z dreva života, ktoré je prostred raja Božieho.“ Strom života figuruje aj v opisoch v Zjavení 22:1-2. Zjavenie pripomína, aká je tá cesta, ktorá vedie k večnému životu v oslávenej existencii v novom Jeruzaleme: „Blahoslavení, ktorí (perú svoje rúcha a) činia jeho prikázania, aby mali právo k drevu života a aby vošli bránami do mesta“ (Zjavenie 22:14).

Pán Ježiš Kristus – ospravedlnenie v ňom a poslušnosť jemu – je tou bránou k stromu života.

Poznámky a zdroje:

A) Božie meno, pod ktorým sa Boh dal poznať Mojžišovi, tvoria v hebrejčine štyri písmená (tetragram) JHVH. Židia si nedovolili vyslovovať Božie meno, a tak sa jeho výslovnosť nezachovala. Hebrejčina nemá samohlásky, a preto ich do tetragramu z hľadiska výslovnosti nevieme doplniť. V slovenčine môžeme toto meno vysloviť napríklad ako Jahve či Jehova. Židia toto meno z bázne nevyslovovali, ale ho nahrádzali slovom Adonai (v preklade Pán). Táto prax nahradenia vlastného Božieho mena Jahve slovom Pán sa preniesla aj do zápisov Božieho slova a aj do prekladov Písma. Preklad prof. Roháčka používa namiesto slova Pán špecifické slovo Hospodin, čím chce poukázať na skutočnosť, že ide o Božie meno. Podrobnejšie o dôvodoch nahrádzania Božieho vlastného mena slovom Pán a o tom, či je správne, že sa táto prax preniesla aj do prekladov, hovorí článok „Tézy o Božom mene JHVH“ na web stránke Solas: <http://casopis.solas.sk/vyucovanie/tezy-o-bozom-mene-jvh>.

B) My sa s vlastným Božím menom JHVH (Jahve/Jehova), ktoré sa temer vo všetkých prekladoch Biblie nahrádza slovom „Pán“, v slovenčine bežne „Hospodin“, stretávame už od verša Genezis (1. Mojžišova) 2:4. Napriek tomu, že v ére až po Mojžiša toto vlastné Božie meno nebolo ľuďom známe, v Písme sa vyskytuje aj vo veršoch, ktoré sa týkajú tejto éry. Nie je to prekvapujúce, pretože prvých päť kníh Starého zákona napísal Mojžiš^{C)} a jemu toto Božie meno už bolo zjavené, takže ho používal.

C) Nevieme s istotou, či Mojžiš dostal prvých päť kníh Biblie priamou inšpiráciou alebo použil aj zápisy (záznamy) iných Božích služobníkov pred ním, ktorí ich dostali Božou inšpiráciou. Táto vec však nie je podstatná pre tvrdenie v poznámke B).

D) Výraz „Duch Boží sa oživujúci vznášal“ sa špecificky nachádza v preklade prof. Roháčka. Znamená, že vznášanie sa Ducha Božieho nad spočiatku beztvorou (neforemnou) a prázdnu (spočiatku nezaplnenou živými tvormi) Zemou je oživujúce, pôsobí oživujúco. V iných prekladoch slovo „oživujúci“ chýba. Bez toho, aby sme skúmali dôvod, prečo sa slovo „oživujúci“ v preklade prof. Roháčka nachádza a inde nie, nám kontext stvoriteľského týždňa a iných textov v Písme ozrejmuje, že oživujúce pôsobenie Ducha sa v Písme nachádza hojne.

E) V niektorých prekladoch nájdeme namiesto výrazu „dych ducha života“ len výraz „dych života“. Myslím si, že preklad prof. Roháčka je na tomto mieste presnejší, viac doslovný a lepšie vystihuje výraz v pôvodnom jazyku.

F) Keď sa na Boží plán pozeráme z pohľadu časnosti, z pohľadu následnosti udalostí, tak vidíme najprv Boží plán pri stvorení, ktorý zničila ľudská vzbura. Z tohto pohľadu by sa nám mohlo javiť, že Boží plán bol zmarený. Boh následne ako odpoveď na pád do hriechu a stratu večného života v spoločenstve s ním odkrýva svoj nový plán, plán obnovy, ktorého výsledkom, cez spásu a vzkriesenie do novoty života, je naplnenie toho pôvodného plánu. Z pohľadu večnosti sú však oba tieto plány, pôvodný „plán A“ aj plán obnovy „B“, súčasťou jedného veľkého Božieho plánu, ktorý Boh mal ešte pred založením sveta. Večným Božím plánom, ktorý Boh mal už vo večnosti, ešte pred založením sveta, je, aby Boh mal svoj ľud, s ktorým bude

večne prebývať v spoločenstve tvárou v tvár, v novom Jeruzaleme v „životnom priestore“ novej zeme a nového neba, kde Boží ľud bude žiť večne v oslávenej existencii. Tento plán vidíme už pri prvotnom bezprostrednom Božom pláne pri stvorení sveta. Prvotný plán však zničil ľudský pád do hriechu, ktorý sa nijako nevymyká Božej zvrchovanej vôli. Zodpovednosť aj vinu za pád však plne nesie človek, pretože prestúpil prikázanie, porušil Božiu nariaďujúcu vôľu. Boh za pád zodpovednosť nenesie napriek tomu, že pád sa udial v súlade so zvrchovanou Božou vôľou. Večný Boží plán sa v konečnej miere naplní pri novom stvorení sveta, ktorého súčasťou je aj nebeský človek nanovo stvorený v Kristovi a nové nebo a nová zem.

G) Nevieme, ako dlho ešte existovala na zemi rajská záhrada a ako dlho ju museli cherubíni strážiť, aby sa do nej človek nemohol fyzicky vrátiť. Písmo sa k tomu nevyjadruje. Vieme však isto, že najneskôr noachovská potopa ju definitívne zničila.